

СИСТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛУЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ОКОЛИЦЬ МІСТА ПОЛТАВИ

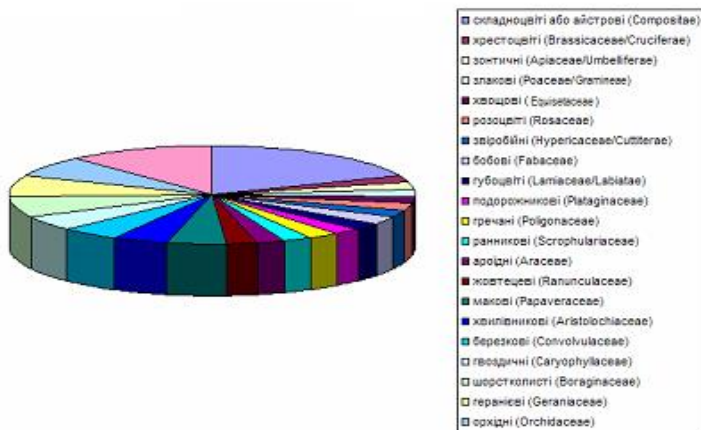
*Орлова Л.Д., Лужаниця Н.Д., Власенко Н.О.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

На даний час на Україні близько 45% усіх лікарських препаратів виготовляється із рослинної лікарської сировини. Лише при лікуванні серцево-судинних, шлунково-кишкових, нервових захворювань, хвороб печінки та нирок на долю рослинних препаратів припадає близько 80-90% від загальної кількості [1]. У флорі України нараховується близько 5 тис. видів рослин, з яких близько 300 видів використовується в медичній практиці та близько 700 видів застосовуються у народній медицині [3]. Зараз відомо, що вищі рослинні організми під дією світла утворюють з неорганічних мінеральних речовин та вуглекислого газу молекулярні конструкції органічних речовин, багато з яких мають лікувальні властивості. Не дивлячись на високу досягнення в хімії, цікавість до ліків рослинного походження зростає. Можливо, це один з проявів цікавості людини до живої природи, до натуральних, а не синтетичних лікарських засобів. Бо віддаючи належне синтетичним препаратам, не можна забувати про негативні наслідки захоплення ними, так як деякі з них можуть викликати побічні дії. Закони ж будови рослинної і тваринної клітини спільні, тому на рослинні ліки – продукт живої клітини – організм реагує меншою мірою, ніж на зовсім сторонні синтетичні хімічні сполуки [3]. До того ж діапазон між терапевтичною і токсичною дозами у них значно ширший, вони переважно не зумовлюють алергічних реакцій, їх можна застосовувати тривалий час. Завдяки наявності у лікарських рослинах фітогормонів, які вступають у біохімічні реакції у мізерних, але динамічних кількостях, рослинні засоби змінюють життєві процеси у разі заміної терапії. Маючи високу фізіологічну активність, вони стимулюють діяльність уражених органів, нормалізуючи її. Рослинні ліки застосовують з метою запобігання захворюванням; вони підтримують адаптаційні сили організму на необхідному для нормального існування рівні. Ця здатність робить рослинні ліки і лікувальне харчування основними і незамінними при лікуванні людей похилого віку, осіб, уражених хронічною недугою, тих, хто не переносить хіміопрепаратів. До таких ліків не адаптуються макро- та мікроорганізми. Крім того, ряд сполук, що добуваються з рослин, на даний час людина ще не в змозі синтезувати чи синтез їх є економічно не вигідний [2].

Виходячи з цього, вивчення лікарських рослин є питанням на даний дуже час важливим. У завдання нашої роботи входило вивчення та аналіз видового складу лікарських рослин природних луків околиць міста Полтави. Спостереження проводились на заплавах та суходільних луках в межі районів Левада, Половки, Червоний Шлях та в околицях сіл Клімівка, Крутий Берег, Терешки, Нижні Млини, Розсошенці та Горбанівка.

На досліджуваній території виявлено представників 41 виду рослин, що відносяться до 22 родин то 40 родів. Споріві рослини були представлені одним видом - хвощем польовим. Решта 95,5% рослин належить до відділу Покритонасінні, з яких переважачим був клас Дводольні – 85,7%, Однодольні ж становили лише 14%. Найбільш поширеними серед Дводольних була родина Складноцвіті – 8 видів: деревій майже звичайний, полин гіркий, лопух великий, підбіл звичайний, череда три роздільна, цикорій дикий, пижмо звичайне, кульбаба лікарська. Родина Розоцвіті налічувала 4 види: гадючник звичайний, гравілат міський, суніці лісові, перстач сріблястий. З представників родини Бобові були виявлені: буркун лікарський, вовчуг польовий, конюшина лучна. Такі родини, як Губоцвіті та Зонтичні мали в своєму складі по 3 види, зокрема родина Губоцвіті – глуха кропива, материнка звичайна, собача кропива звичайна; родина Зонтичні – кмин звичайний, миколайчики плоскі, дягель лікарський. Родини Подорожникові, Гвоздичні, Шорстколісті мали по 2 види, а саме

родина Подорожникові – подорожник великий та подорожник ланцетолистий; родина Гвоздичні – мильнянка лікарська, зірочник злаковидний. Родина Шорстколисті включала синяк звичайний та живокіст лікарський. Інші родини на луках мали представників лише одного виду: Хрестоцвітні, Звіробійні, Ранникові, Жовтцеві, Макові, Хвилівникові, Березові, Геранієві, Кропивові. Представниками класу Однодольні були родини: Обхідні – зозулинець болотний; Ароїдні – аїр звичайний та Злакові – пирій повзучий. Графічно систематичний склад цілющої флори вивчених луків подано на малюнку.

Мал. Систематичний склад лучних лікарських рослин околиць м. Полтави

Тобто, найбільш представленими у цілющому відношенні виявилися дві родини: родина Складноцвітих та родина Розоцвітих. Аналіз родової насиченості показав, що тільки один рід мав двох представників. Це був рід Подорожник.

Таким чином, представники лучних лікарських рослин характеризуються значним син таксономічним та флористичним різноманіттям а також широким спектром використання.

Література

1. Івашин Д.С., Катина З.Ф., Рыбачук И.З. Справочник по заготовке лекарственных растений. – К.: Урожай, 1989. – 285с.
2. Кархут В.В. Жива аптека. – К.: Здоров'я, 1992. – 312с.
3. Смик Г.К. Знайдеш у рослині порятунок. – К.: Т-во «Знання», 1992. – 62с.

ВІКОВА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ ЗОЗУЛИНЦЯ БОЛОТНОГО (ORCHIS PALUSTRIS L.) В ОКОЛИЦЯХ С.ВАРВАРІВКА КАРЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Орлова Л.Д., Ракшеєва В.П.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Людина в біосфері Землі нині є новою силою, новим фактором. Наша Планета, що завжди здавалася неосяжною, безкраєю, великою, сили якої викликали в серцях благоговійний трепет, були грізним нагадуванням про слабкість Homo sapiens, сьогодні вже такою не є.